

דברים מתוך: פתיחת המושב השלישי / דר' טובי פנסטר

מהות עיסוקו של המתכנן אשר מעצב את המרחב היא בהצבת גבולות, בהפרדה. למעשה משמעותו של התכנון המודרניסטי שהחל לפעול פחות או יותר בתקופת המהפכה התעשייתית, הנה ליצור סדר במרחב, סדר שמשמעותו הפרדה של שימושי קרקע. תהליכי העיור המואצים שהתרחשו כתוצאה מההתפתחות הטכנולוגית של התיעוש יצרו הגירה המונית לערים וריכוז אוכלוסייה בעיר שאיננה ערוכה לה ולפיכך נוצרו בעיות של ניקוז, בריאות והיגיינה ציבורית. למעשה מטרתו הראשונית של התכנון באותה תקופה הייתה מניעת התפשטות מחלות, בייחוד לאחר מגפת החולירע שהתפשטה בלונדון ב-1832. מאותה תקופה אנו עדים להתפתחות הדיסיפלינה התכנונית כדיסיפלינה של גבולות, של חוקי איזור או zoning אשר מפרידים בין שימושי שטח שנחשבו בתקופות מסוימות כמפריעים, כמו מגורים ותעסוקה. רק בתחילת שנות ה-90 של המאה ה-20 החלו להישמע הקולות הביקורתיים אשר יוצאים נגד חוקי איזור אלו בטענה כי הם משמשים ככלי לשליטה ובקרה מרחבית שהיא גם חברתית. הפרדת שימושי קרקע אלו פגעה בקבוצות המוחלשות באוכלוסייה. ראשית, בנשים אשר התקשו לשלב תפקידי משק בית בתעסוקה מחוצה לו באזורים המרוחקים ממקום מגוריהן. אך חוקרים הצביעו גם על העובדה כי חוקים אלו ומערכות תכנון ובניה בכלל נתנו לגיטימציה להפרדה בין 'הם' ו'אנחנו' על בסיס אתני, תרבותי, כלכלי ובסיס של גזע כמו בדוגמאות ששמענו ממקומות שונים בארץ. הפרדה כזו מבוססת במקרים רבים על פחד, פחד מהאחר, מהזר אשר לעיתים הוא שכן בכורח...